

На основу члана 265. и члана 237. тачка 3) Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О ПРЕУЗИМАЊУ ПРОПИСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ О ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТИ ЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ УПРАВЉАЊА ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

Предмет овог правилника

Члан 1.

Овим правилником преузима се Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности), измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система.

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности), измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система даје се у Прилогу овог правилника.

Значење појмова или дефиниције

Члан 2.

За потребе овог правилника користе се појмови садржани у Уредби Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба), измењеној и допуњеној Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која је у правни поредак Републике Србије преузета Прилогом 1. Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 32/11).

Поред појмова из става 1. овог члана, појмови који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) „*EATMN*” је Европска мрежа за управљање ваздушним саобраћајем;
- 2) „*ЕСАА* споразум” је Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике

Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја;

3) „ЕВРОКОНТРОЛ“ је Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе која је основана Међународном конвенцијом о сарадњи у области безбедности ваздушне пловидбе ЕВРОКОНТРОЛ, од 13. децембра 1960. године;

4) „ИКАО“ је Међународна организација цивилног ваздухопловства;

5) „надзорни подаци“ су подаци о позицији ваздухоплова добијени од техничког система који одређују позицију ваздухоплова, нпр. од радарског система;

6) „надзорни систем“ је технички систем за позиционирање ваздухоплова, што укључује радарске и друге системе за одређивање позиције ваздухоплова;

7) „Уредба о пружању услуга“ је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 550/2004 од 10. марта 2004. године о пружању услуга у ваздушној пловидби у оквиру Јединственог европског неба, измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која је у правни поредак Републике Србије преузета Прилогом 2. Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 32/11).

Појмови „Заједница“, „прописи Заједнице“, „аеродром Европске уније“, „Службени лист Европске уније“ и „држава чланица“ који се користе у Прилогу овог правилника тумаче се сагласно тачкама 2. и 3. Анекса II *ЕСАА* споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњава Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

Појам „национално надзорно тело“ (*national supervisory authority*) који се користи у Прилогу овог правилника тумачи се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).

Ступање Правилника на снагу

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Бр. 1/0-01-0004/2011-0005

У Београду, 25. августа 2011. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ПРИЛОГ

Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности), измењена и допуњена Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система

ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Циљ и предмет

Члан 1.

1. Унутар предмета Оквирне уредбе, ова уредба односи се на интероперабилност *EATMN*.
2. Ова уредба се примењује на системе, њихове саставне елементе и припадајуће поступке наведене у Анексу I.
3. Циљ ове уредбе је постизање интероперабилности између различитих система, саставних елемената и припадајућих поступака *EATMN*, узимајући у обзир одговарајуће међународне прописе. Ова уредба, такође, има за циљ да обезбеди координисано и брзо увођење нових договорених и прихваћених концепата рада или технологије у управљању ваздушним саобраћајем.

ГЛАВА II ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ, ПРАВИЛА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТИ И СПЕЦИФИКАЦИЈЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Основни захтеви

Члан 2.

EATMN, његови системи, саставни елементи и поступци морају да задовоље основне захтеве. Основни захтеви наведени су у Анексу II.

Правила за спровођење интероперабилности

Члан 3.

1. Правила за спровођење интероперабилности израђују се кад год је то неопходно, да би се на јединствен начин постигли циљеви ове уредбе.
2. Системи, њихови саставни елементи и припадајући поступци морају током свог века употребе да буду у складу са одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.
3. Правила за спровођење интероперабилности посебно:

- (а) одређују специфичне захтеве који допуњавају или побољшавају основне захтеве, посебно у смислу безбедности, непрекидног функционисања и перформанси; и/или
  - (б) описују, по потреби, специфичне захтеве који допуњавају или побољшавају основне захтеве, а посебно оне који се односе на координирано увођење нових, договорених и прихваћених концепата рада и технологија; и/или
  - (ц) утврђују саставне елементе ако се ради о системима; и/или
  - (д) описују специфичне поступке процене усаглашености укључујући, по потреби, и именована тела из члана 8. на основу модула дефинисаних у Одлуци бр. 93/465/ЕЕЗ који се користе за процену усаглашености или погодности за употребу саставних елемената и за верификацију система; и/или
  - (е) прецизирају услове за имплементацију укључујући, по потреби, датум до ког су сви битни субјекти дужни да се с њима усагласе.
4. Припрема, доношење и преглед правила за спровођење интероперабилности треба да узму у обзиром процењене трошкове и корист од техничких решења на основу којих се може постићи усаглашеност, у циљу дефинисања најисплативијег решења у односу на одржавање договореног високог нивоа безбедности. Процена трошкова и користи од наведених решења за све заинтересоване субјекте прилаже се уз сваки предлог правила за спровођење интероперабилности.
5. Правила за спровођење интероперабилности донеће се у складу са поступком наведеним у члану 8. Оквирне уредбе.

Спецификације Заједнице

Члан 4.

1. Ради остваривања циља ове уредбе, могу да се утврде спецификације на нивоу Заједнице. Наведене спецификације могу да буду:
- (а) Европски стандарди за системе и саставне елементе заједно са одговарајућим поступцима које су израдила европска тела за стандардизацију у сарадњи са *Eurocae*, на основу мандата Комисије добијеног у складу са чланом 6(4) Директиве 98/34/ЕЗ Европског парламента и Савета од 22. јуна 1998. године којим се утврђује поступак за достављање информација у области техничких стандарда и прописа и у складу са општим смерницама за сарадњу између Комисије и тела за стандардизацију потписаним 13. новембра 1984. године;
или
  - (б) спецификације које је израдио Евроконтрол о питањима оперативне координације између пружалаца услуга у ваздушној пловидби, као одговор на захтев Комисије у складу са поступком наведеним у члану 5. став 2. Оквирне уредбе.
2. Усаглашеност са основним захтевима и/или правилима за спровођење интероперабилности предвиђена је за системе са пратећим поступцима или за саставне елементе који задовољавају одговарајуће спецификације Заједнице и чији су референтни бројеви објављени у Службеном листу Европске уније.
3. Комисија мора да у Службеном листу Европске уније објави документа на која се позивају европски стандарди из става 1(а) овог члана.

4. Документа на које се позивају спецификације Евроконтрола из става 1(б) овог члана Комисија мора да објави у Службеном листу Европске уније у складу са поступком наведеним у члану 5. став 2. Оквирне уредбе.

5. Ако нека држава чланица или Комисија сматрају да усаглашеност са објављеном спецификацијом Заједнице не обезбеђује поштовање основних захтева и/или правила за спровођење интероперабилности које наведена спецификација Заједнице мора да обухвати, примењује се поступак наведен у члану 5. став 2. Оквирне уредбе.

6. У случају недостатака у објављеним европским стандардима, одлука о делимичном или потпуном повлачењу стандарда или њихових измена и допуна из публикација у којима су објављени, може да се донесе у складу са поступком наведеним у члану 5. став 2. Оквирне уредбе, након договора са Комитетом основаним у складу са чланом 5. Директиве бр. 98/34/ЕЗ.

7. У случају недостатака у објављеним Евроконтроловим спецификацијама, одлука о делимичном или потпуном повлачењу спецификација или њихових измена и допуна из публикација у којима су објављене, може се донети у складу са поступком наведеним у члану 5. став 2. Оквирне уредбе.

ГЛАВА III ВЕРИФИКАЦИЈА УСАГЛАШНОСТИ

ЕЗ декларација о усаглашености или погодности за употребу саставних елемената

Члан 5.

1. Саставни елементи морају да имају ЕЗ декларацију о усаглашености или погодности за употребу. Саставни елементи ове декларације наведени су у Анексу III.

2. Произвођач или његов овлашћени представник основан у Заједници мора да обезбеди и објави, путем ЕЗ декларације о усаглашености или погодности за употребу, да примењује одредбе дефинисане основним захтевима и одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

3. Усаглашеност са основним захтевима и одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности предвиђена је за саставне елементе који имају ЕЗ декларацију о усаглашености или погодности за употребу.

4. Одговарајућа правила за спровођење интероперабилности морају да утврде, по могућности, задатке везане за процену усаглашености или погодности за употребу саставних елемената које треба да спроведу именована тела наведена у члану 8.

ЕЗ декларација о верификацији система

Члан 6.

1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да продвргне системе ЕЗ верификацији у складу са одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности како би обезбедио да они испуњавају основне захтеве ове уредбе и правила за спровођење интероперабилности, код интегрисања у *EATMN*.

2. Пре пуштања система у рад, релевантни пружалац услуга у ваздушној пловидби израдиће ЕЗ декларацију о верификацији која потврђује усаглашеност и поднети је

националном надзорном телу заједно са техничким досијеом. Елементи ове декларације и техничког досијеа наведени су у Анексу IV. Национално надзорно тело може да затражи додатне информације потребне за надзор усаглашености.

3. Одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности утврдиће се, по могућности, задаци везани за верификацију система које ће извршити именована тела наведена у члану 8.

4. ЕЗ декларација о верификацији не доводи у питање процене које национално надзорно тело може да спроводи из других разлога, изузев разлога интероперабилности.

Алтернативна верификација усаглашености

Члан 6а

Сертификат издат у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008 од 20. фебруара 2008. године о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, тамо где се односи на саставне елементе или системе, сматра се, за потребе чл. 5. и 6. ове уредбе, ЕЗ декларацијом о уаглашености или погодности за употребу (*EC declaration of conformity or suitability for use*) или ЕЗ декларацијом о верификацији (*EC declaration of verification*), уколико обухвата приказ усаглашености са основним захтевима ове уредбе и одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

Заштита

Члан 7.

1. Ако национално надзорно тело утврди да:

(а) неки саставни елемент који има ЕЗ декларацију о усаглашености или погодности за употребу, или

(б) неки систем који има ЕЗ декларацију о верификацији, није усаглашен са основним захтевима и/или одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности, оно мора, уважавајући потребу да се омогући безбедност и континуитет операција, предузети све мере потребне да се ограничи област примене наведеног саставног елемента или система или да се забрани њихова употреба од стране субјеката који су у његовој надлежности.

2. Држава чланица која је у питању, мора одмах да обавести Комисију о наведеним мерама, наводећи своје разлоге, а посебно своје мишљење о томе да ли је неусаглашеност са основним захтевима настала због:

(а) непоштовања основних захтева;

(б) погрешне примене правила за спровођење интероперабилности и/или спецификација Заједнице;

(ц) недостатака у правилима за спровођење интероперабилности и/или спецификацијама Заједнице.

3. Комисија ће се, у најкраћем могућем року, саветовати са дотичним странама. Након договора, Комисија обавештава државе чланице о својим налазима и о ставу да ли су мере које је предузело национално надзорно тело оправдане.

4. Ако Комисија утврди да мере које је предузело национално надзорно тело нису оправдане, затражиће од одређених држава чланица њихово укидање, без одлагања. Комисија ће сместа о томе обавестити произвођача или његовог овлашћеног представника именованог у Заједници.

5. Ако Комисија утврди да је до неусаглашености са основним захтевима дошло због погрешне примене правила за спровођење интероперабилности и/или спецификација Заједнице, одређена држава чланица предузеће одговарајуће мере против издаваоца ЕЗ декларације о усаглашености или погодности за употребу или ЕЗ декларације о верификацији система и о томе обавестити Комисију и остале државе чланице.

6. Ако Комисија утврди да је до неусаглашености са основним захтевима дошло због недостатака у спецификацијама Заједнице, примењиваће се поступци наведени у члану 4. ст. 6. или 7. ове уредбе.

Именована тела

Члан 8.

1. Државе чланице обавештавају Комисију и остале државе чланице о телима која су именовале за извршење задатака у вези провере усаглашености или погодности за употребу, дефинисаних у члану 5. и/или верификације наведене у члану 6, наводећи област надлежности сваког тела и његов идентификациони број који му је доделила Комисија. Комисија у Службеном листу Европске уније објављује попис наведених тела, са припадајућим идентификационим бројевима и областима надлежности и редовно га ажурира.

2. Државе чланице примењују критеријуме прописане Анексом V за оцењивање тела која именују. Сматраће се да тела која испуњавају критеријуме оцењивања прописане релевантним европским стандардима испуњавају и наведене услове.

3. Државе чланице укидају именовање телу које више не задовољава критеријуме прописане Анексом V и о томе одмах обавештавају Комисију и остале државе чланице.

4. Не доводећи у питање захтеве наведене у ст. 1, 2. и 3. овог члана, државе чланице могу да донесу одлуку о избору организација признатих у складу са чланом 3. Уредбе о пружању услуга (*Qualified entities*), као именованих тела.

ГЛАВА IV

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ревизија анекса

Члан 9.

Мере намењене измени и допуни несуштинских елемената анекса, како би се узеле у обзир техничке или оперативне новине, усвајају се у складу са регулаторним поступком детаљно наведеним у члану 5. став 4. Оквирне уредбе.

Транзициони аранжмани

Члан 10.

1. Почев од 20. октобра 2005. основни захтеви примењиваће се приликом пуштања у рад система и саставних елемената *EATMN*, изузев ако није другачије утврђено одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

2. Испуњавање основних захтева обавезно је за све системе и саставне елементе *EATMN* који ће бити у оперативном раду до 20. априла 2011, изузев ако другачије није утврђено одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

2а. За потребе става 2. овог члана, државе чланице могу да прогласе системе и саставне елементе *EATMN* усаглашеним са основним захтевима и изузетим од чл. 5. и 6.

3. Ако су *EATMN* системи наручени или су обавезујући уговори потписани у ту сврху

– пре датума ступања на снагу ове уредбе или, где је то примерено,

– пре датума ступања на снагу једног или више одговарајућих правила за спровођење интероперабилности,

због чега није могуће гарантовати поштовање основних захтева и/или одговарајућих правила за спровођење интероперабилности у временском периоду наведеном у ставу 1. овог члана, наведена држава чланица проследиће Комисији детаљне информације о основним захтевима и/или правилима за спровођење интероперабилности у случају немогућности поштовања захтева.

Комисија ступа у преговоре с одређеним странама, након чега доноси одлуку у складу са поступком наведеним у члану 5. став 3. Оквирне уредбе.

Укидање

Члан 11.

Директиве бр. 93/65/ЕЕЗ и бр. 97/15/ЕЗ и Уредбе (ЕЗ) бр. 2082/2000 и 980/2002 укидају се 20. октобра 2005. године.

Ступање на снагу

Члан 12.

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба је у целини обавезујућа и директно се примењују у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ЛИСТА СИСТЕМА ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

За потребе ове уредбе, *EATMN* је подељен на осам система.

1. Системи и поступци за управљање ваздушним простором.
2. Системи и поступци за управљање протоком ваздушног саобраћаја.
3. Системи и поступци за пружање услуга у ваздушном саобраћају, посебно системи за обраду података о летовима, системи за обраду надзорних података и системи интерфејса између човека и уређаја.
4. Комуникациони системи и поступци за комуникације земља-земља, ваздух-земља и ваздух-ваздух.
5. Навигациони системи и поступци.
6. Надзорни системи и поступци.
7. Системи и поступци за ваздухопловно информисање.
8. Системи и поступци за коришћење метеоролошких информација.

АНЕКС II

ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ

Део А: Општи захтеви

Захтеви који се односе на целу мрежу и који се уопштено примењују на сваки од система наведених у Анексу I

1. Непрекидно функционисање

Пројектовање, изградња, одржавање и рад система за управљање ваздушним саобраћајем и њихових саставних елемената мора да се спроводи у складу са одговарајућим и прихваћеним поступцима на начин који омогућава стално непрекидно функционисање *EATMN* током свих фаза лета. Непрекидно функционисање може се посебно изразити у смислу размене информација, укључујући све релевантне информације о оперативном статусу, заједничко тумачење информација, компаративно спровођење обраде података и припадајуће поступке који омогућавају заједничко оперативно спровођење договорено за *EATMN*, у целисти или делимично.

2. Подршка новим оперативним концептима

EATMN, њени системи и њихови саставни елементи подржавају, на координираној основи, нове договорене и проверене концепте коришћења (*operation*) којима се побољшава квалитет, одрживост и ефикасност услуга у ваздушној пловидби, нарочито у смислу безбедности и капацитета.

Потенцијал нових концепата, договорно доношење одлука, повећање аутоматизације и алтернативне методе доделе одговорности за раздвајање ваздухоплова, истражиће се с обзиром на технолошка достигнућа и њихову безбедну примену након прихватања.

3. Безбедност

Системи и рад *EATMN* морају да достигну утврђени висок ниво безбедности. За постизање тог циља потребно је утврдити методе управљања безбедношћу и методе извештавања.

У односу на одговарајуће системе на земљи или припадајуће елементе, наведени висок ниво безбедности унапредиће се безбедносним мрежама које подлежу утврђеним заједничким радним својствима.

Усаглашени скуп безбедносних захтева за пројектовање, увођење, одржавање и рад система и њихових саставних елемената, за нормалан рад и рад са смањеним могућностима система, дефинисаће се у сврху постизања утврђених нивоа безбедности за све фазе лета и за укупан *EATMN*.

Пројектовање, изградња, одржавање и рад система за управљање ваздушним саобраћајем и њихових саставних елемената морају да се спроводе у складу са одговарајућим и прихваћеним поступцима тако да задаци додељени особљу задуженом за контролу летења буду компатибилни са људским могућностима, како

током нормалног рада, тако и током рада са смањеним могућностима система, односно да буду у складу са потребним нивоима безбедности.

Пројектовање, изградња, одржавање и рад система за управљање ваздушним саобраћајем и њихових саставних елемената мора да се спроводи у складу са одговарајућим и прихваћеним поступцима, на начин који ће онемогућити штетни утицај на нормално радно окружење.

4. Цивилно-војна координација

EATMN, припадајући системи и саставни елементи подржаваће постепено увођење цивилно-војне координације до нивоа потребног за ефикасно управљање ваздушним простором и ваздушним саобраћајем и за безбедну и ефикасну употребу ваздушног простора од стране свих корисника, кроз примену концепта флексибилног коришћења ваздушног простора.

У сврху постизања ових циљева, *EATMN*, припадајући системи и саставни елементи подржаваће благовремену размену тачних и доследних информација између цивилне и војне стране током свих фаза лета.

Потребно је водити рачуна о националним безбедносним захтевима.

5. Утицај животне средине

Системи и рад *EATMN* морају да воде рачуна о потреби смањења утицаја на животну средину, у складу са прописима Заједнице.

6. Начела за израду логичке архитектуре система

Системи се морају пројектовати и постепено интегрисати у циљу постизања целовите и све усаглашеније, развијене и проверене логичке архитектуре унутар *EATMN*.

7. Начела за изградњу система

Пројектовање, изградња и одржавање система мора да се заснива на здравим техничким начелима, посебно у смислу модуларности, чиме се омогућава замењивост саставних елемената, висок ниво расположивости, редундансе и толеранције на кварове виталних елемената.

Део Б: Специфични захтеви

Захтеви који су специфични за сваки систем и допуњавају и дорађују опште захтеве

1. Системи и поступци за управљање ваздушним простором

1.1. Непрекидно функционисање

Информације у вези пре-тактичких и тактичких аспеката расположивости ваздушног простора омогућиће се свим заинтересованим странама коректно и благовремено, у циљу ефикасне доделе и употребе ваздушног простора од стране свих корисника. При томе се мора водити рачуна о захтевима везаним за националну безбедност.

2. Системи и поступци за управљање протоком ваздушног саобраћаја

2.1. Непрекидно функционисање

Системи и поступци за управљање протоком ваздушног саобраћаја морају да подржавају размену тачних, јасних и одговарајућих стратешких, пре-тактичких и тактичких, зависно од примене, информација о лету током свих фаза лета, с могућношћу вођења дијалога, а у циљу постизања оптималне употребе ваздушног простора.

3. Системи и поступци за пружање услуга у ваздушном саобраћају

3.1. Системи за обраду података о летовима

3.1.1. Непрекидно функционисање

Системи за обраду података о летовима морају да буду интероперабилни у смислу благовремене размене тачних и доследних информација и њиховог заједничког оперативног тумачења, у циљу омогућавања доследног и сталног процеса планирања и економски исплативе координације унутар *EATMN*, током свих фаза лета.

У циљу омогућавања безбедне, несметане и експедитивне обраде података унутар *EATMN*, обрада података о летовима мора да буде еквивалентна и примерена одређеном окружењу (маневарска површина, терминално контролисано подручје (ТМА), област), са познатим саобраћајним карактеристикама, а подаци се морају користити према договореном и прихваћеном оперативном концепту, посебно у смислу тачности и толеранције на грешку обрађених података.

3.1.2. Подршка новим оперативним концептима

Системи за обраду података о летовима (*Flight data processing systems*) прихватају прогресивну примену и спровођење напредних, договорених и проверених концепата коришћења за све фазе лета, нарочито како је предвиђено у АТМ Мастер плану.

Карактеристике уређаја са повећаном аутоматизацијом морају да буду такве да омогуће погодну и ефикасну пре-тактичку обраду информација о летовима у деловима *EATMN*.

Пројектовање, изградња, одржавање и рад система на ваздухоплову и на земљи с припадајућим саставним елементима који подржавају нове, договорене и прихваћене оперативне концепте морају да буду изведени на начин који омогућава интероперабилност у смислу благовремене размене тачних и доследних информација и заједничког тумачења тренутне и будуће оперативне ситуације.

3.2. Системи за обраду надзорних података

3.2.1. Непрекидно функционисање

Пројектовање, изградња, одржавање и рад система за обраду надзорних података морају да буду изведени на начин који ће омогућити тражено спровођење и квалитет услуге у одређеном окружењу (маневарска површина, ТМА, област) с познатим саобраћајним карактеристикама, у смислу тачности и поузданости добијених резултата, исправности, целовитости, расположивости, континуитета и благовремености приказа информација на позицији контролора летења.

Системи за обраду надзорних података морају да обезбеде благовремену међусобну размену релевантних, тачних, доследних и примерених информација, у циљу омогућавања оптималних операција кроз различите елементе *EATMN*.

3.2.2. Подршка новим оперативним концептима

Системи за обраду надзорних података (*Surveillance data processing systems*) прихватају прогресивну расположивост нових извора података надзора тако да се побољша укупан квалитет услуге, нарочито како је предвиђено у АТМ Мастер плану.

3.3. Системи интерфејса између човека и уређаја

3.3.1. Пројектовање, изградња, одржавање и рад система интерфејса између човека и уређаја земаљских система за управљање ваздушним саобраћајем морају да се спроводе у складу са одговарајућим и прихваћеним поступцима који свом особљу задуженом за контролу летења омогућава рад у постепено усаглашеном радном окружењу, укључујући функције и ергономију и постижући тражене карактеристике у одређеном окружењу (маневарска површина, ТМА, област), према познатим саобраћајним карактеристикама.

3.3.2. Подршка новим оперативним концептима

Системи интерфејса између човека и уређаја морају да омогуће постепено увођење нових, усаглашених и прихваћених оперативних концепата рада и повећане аутоматизације тако да задаци додељени особљу задуженом за контролу летења буду компатибилни са људским могућностима, како током нормалног рада, тако и током рада са смањеним могућностима система.

4. Комуникациони системи и поступци за комуникацију земља-земља, ваздух-земља и ваздух-ваздух

4.1. Непрекидно функционисање

Пројектовање, изградња, одржавање и рад комуникационих система морају да се обављају у складу са примереним и прихваћеним поступцима којима се постиже тражено пружање услуга унутар одређеног обима ваздушног простора или за специфичну намену, посебно у смислу времена потребног за обраду података, целовитости, расположивости и континуитета функције.

Комуникациона мрежа у оквиру *EATMN* мора да буде таква да задовољи захтеве квалитета услуга, покривености и редундансе.

4.2. Подршка новим оперативним концептима

Комуникациони системи подржавају примену и спровођење напредних, договорених и проверених оперативних концепата за све фазе лета.

5. Навигациони системи и поступци

5.1. Непрекидно функционисање

Пројектовање, изградња, одржавање и рад навигационих система мора да се обавља у складу са примереним и прихваћеним поступцима којима се постиже спровођење тражене хоризонталне и вертикалне навигације, посебно у смислу тачности и

функционалне способности у одређеном окружењу (маневарска површина, ТМА, област), са познатим саобраћајним карактеристикама, а системи морају да се користе према договореном и прихваћеном оперативном концепту.

6. Надзорни системи и поступци

6.1. Непрекидно функционисање

Пројектовање, изградња, одржавање и рад надзорних система мора да се обавља у складу са примереним и потврђеним поступцима којима се постиже спровођење тражене услуге у одређеном окружењу (маневарска површина, ТМА, област), са познатим саобраћајним карактеристикама, а системи морају да се користе према договореном и прихваћеном оперативном концепту.

Мрежа надзорних система у оквиру *EATMN* мора да задовољи захтеве тачности, благовремености, покривања и редундансе. Мрежа надзорних система мора да омогући размену надзорних података у циљу унапређења операција унутар *EATMN*.

7. Системи и поступци за ваздухопловно информисање

7.1. Непрекидно функционисање

Тачне, благовремене и доследне ваздухопловне информације морају да се постепено прослеђују у електронској форми, на основу заједнички договореног и стандардизованог скупа података.

Тачне и доследне ваздухопловне информације, посебно оне које се односе на саставне елементе или системе на ваздухоплову и на земљи морају да буду благовремено доступне.

7.2. Подршка новим оперативним концептима

Све тачније, потпуне и ажуриране ваздухопловне информације морају да буду доступне и да се користе благовремено у циљу подршке континуираном побољшању ефикасности употребе ваздушног простора и аеродрома.

8. Системи и поступци за коришћење метеоролошких информација

8.1. Непрекидно функционисање

Системи и поступци за коришћење метеоролошких информација морају да побољшају доследност и благовременост достављања и квалитет приказивања информација коришћењем усаглашеног скупа података.

8.2. Подршка новим оперативним концептима

Системи и поступци за употребу метеоролошких информација морају да унапређују брзину њихове доступности и употребе, у циљу подршке сталном побољшању ефикасности употребе ваздушног простора и аеродрома.

АНЕКС III

САСТАВНИ ЕЛЕМЕНТИ

ЕЗ декларација о

– усаглашености

– погодности за употребу

1. Саставни елементи

Саставни елементи се утврђују правилима за спровођење интероперабилности у складу са одредбама наведеним у члану 3. ове уредбе.

2. Делокруг

ЕЗ декларација обухвата:

– процену суштинске усаглашености неког саставног елемента техничког система, разматрану посебно, у складу са релевантним спецификацијама Заједнице, или

– процену/суд о погодности за употребу неког саставног елемента унутар контекста управљања ваздушним саобраћајем.

Поступци за процену које спроводе именована тела током фаза пројектовања и производње заснивају се на модулима дефинисаним у Одлуци бр. 93/465/ЕЕЗ, у складу са условима датим у одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

3. Садржај ЕЗ декларације

ЕЗ декларација о усаглашености или погодности за употребу и пратећа документација морају да садрже датум и потпис.

Декларација мора да буде написана на истом језику као и упутства и мора да садржи следеће:

– позивања на Уредбу,

– име и адресу произвођача или његовог овлашћеног представника именованог у Заједници (навести пословно име и пуну адресу, а ако се ради о овлашћеном представнику, навести и пословно име произвођача),

– опис саставног елемента,

– опис поступка за утврђивање усаглашености или погодности за употребу (члан 5. ове уредбе),

– све релевантне одредбе којих се неки саставни елемент мора придржавати, а посебно услове за његову употребу,

– по потреби, име и адресу једног или више именованих тела која спроводе поступак утврђивања усаглашености или погодности за употребу и датум издавања акта (сертификата) о извршеној провери, заједно са, по могућности, роком и условима ваљаности акта (сертификата),

– по потреби, спецификације Заједнице на које се позива,

– име и презиме потписника овлашћеног за преузимање обавеза у име произвођача или његовог овлашћеног представника именованог у Заједници.

АНЕКС IV

СИСТЕМИ

ЕЗ декларација о верификацији система
Поступак верификације система

1. Садржај ЕЗ декларације о верификацији система

ЕЗ декларација о верификацији система и пратећа документација морају да садрже датум и потпис.

Декларација мора да буде написана на истом језику као и технички досије и мора да садржи следеће:

- позивања на Уредбу,
- име и адресу пружаоца услуга у ваздушној пловидби (пословно име и пуна адреса),
- кратак опис система,
- опис поступка за утврђивање усаглашености система (члан 6. ове уредбе),
- по могућности, име и адресу именованог тела које је спровело поступак утврђивања усаглашености,
- позивање на документе садржане у техничком досијеу,
- по потреби, спецификације Заједнице на које се позива,
- све релевантне привремене и коначне одредбе којих се морају придржавати системи, а посебно, ако је могуће, сва оперативна ограничења или услове,
- рок важења ЕЗ декларације, ако је привремена,
- име и презиме потписника.

2. Поступак верификације система

Верификација система је поступак којим пружалац услуга у ваздушној пловидби проверава и потврђује да је неки систем усаглашен са овом уредбом и да се може пустити у рад на основу ове уредбе.

Код система се проверава свака од следећих ставки:

- целокупан дизајн,
- развој и интеграција система, посебно укључујући монтажу и целокупна подешавања саставних елемената,
- оперативна интеграција система,
- по потреби, специфични услови одржавања система.

Ако је потребно ангажовање именованог тела на основу одговарајућих правила за спровођење интероперабилности, наведено именовано тело, након спровођења задатака додељених у складу са прописом, саставља сертификат о усаглашености у вези спроведених задатака. Овај сертификат намењен је пружаоцу услуга у ваздушној пловидби, који затим саставља ЕЗ декларацију о верификацији која се упућује националном надзорном телу.

3. Технички досије

Технички досије који се прилаже уз ЕЗ декларацију о верификацији мора да садржи сва потребна документа о карактеристикама система, укључујући услове и

ограничења за коришћење, као и документа којима се, по потреби, потврђује усаглашеност саставних елемената.

Следећа документа морају да буду обухваћена као минимум:

- назив релевантних елемената техничких спецификација које су коришћене за набавку, чиме се обезбеђује усаглашеност са важећим правилима за спровођење интероперабилности и, по потреби, спецификације Заједнице,
- списак саставних елемената наведених у члану 3. ове уредбе,
- копије ЕЗ декларације о усаглашености или погодности за употребу коју горе наведени елементи морају да имају у складу са чланом 5. ове уредбе, са копијом записника о тестовима и испитивањима које су спровела именована тела, по потреби,
- ако је неко именовано тело учествовало у верификацији једног или више система, потписани сертификат у којем се наводи да је систем усаглашен са овом уредбом и напомињу било каква ограђивања током спровођења активности која није опозвана,
- ако именовано тело није учествовало у верификацији, записник о проверама инсталацијских конфигурација у циљу омогућавања усаглашености са основним захтевима и било каквим посебним захтевима утврђеним у одговарајућим правилима за спровођење интероперабилности.

4. Подношење докумената

Технички досије мора да се приложи ЕЗ декларацији о верификацији коју пружалац услуга у ваздушној пловидби подноси националном надзорном телу.

Пружалац услуга мора да чува копију техничког досијеа током оперативног века система. Ова копија мора да се пошаље било којој другој држави чланици на захтев.

АНЕКС V

ИМЕНОВАНА ТЕЛА

1. Именовано тело, његов директор и особље одговорно за провере не могу да буду укључени, било непосредно или као овлашћени представници, у пројектовање, израду, продају или одржавање саставних елемената или система, нити у њихову употребу. Ова одредба не искључује могућност размене техничких података између произвођача или пројектаната и наведеног тела.

2. Именовано тело и особље одговорно за провере морају да врше провере с највећом могућом професионалношћу и техничком способношћу и морају да буду ослобођени било каквог притиска или стимулација, посебно оних финансијске природе, који би могли да утичу на њихово расуђивање или резултате провере, посебно од стране лица или група лица на које би резултати провера могли да буду утицаја.

3. Именовано тело мора да запосли особље и да има на располагању средства потребна за примерено спровођење техничких и административних задатака у вези провера; наведено тело такође мора да има приступ опреми потребној за ванредне провере.

4. Особље одговорно за провере мора да:

- има одговарајућу техничку и стручну обуку,

- буде довољно упознато са захтевима за спровођење провере коју морају да спроводе и имају одговарајуће искуство на таквим пословима,
- квалификације које су потребне за израду декларација, записника и извештаја о спроведеним проверама.

5. Непристрасност особља за провере мора да буде загарантована. Новчана накнада не сме да зависи од броја спроведених провера или од њихових резултата.

6. Именовано тело мора да има осигурање од одговорности за штету, изузев ако ту одговорност не преузме одређена држава чланица у складу с националним прописима или ако је сама држава чланица непосредно одговорна за провере.

7. Особље именованог тела мора да чува професионалну тајну у вези свих података добијених током спровођења радних задатака обухваћених овом уредбом.